

Yapay Zekâ Üzerine

Geçen hafta Boğaziçi Üniversitesinde Eugene Kaspersky'nin konuştuğu bir etkinliğe katıldım. Yapay Zekâ için "Pazarlama Palavrası" dedi. Evet, haklı. Bu kavram "machine learning" olarak ifade edilince çok kulağa hoş gelmiyor. Şu anda popüler olan üretken yapay zekâ (*Generative Artificial Intelligence*) dediğimiz şey insan üretimi verileri genelleyen algoritmalar... Yapay zekâyı "zeki" yapan insanoğlunun İnternet üzerinden erişilebilen entelektüel ürünleri. Birçok içerik üretici, haber siteleri gibi, daha önce Google'a açılan benzeri telif davalarını yapay zekâ firmalarına açmaya başladılar.¹

Veri seti ne kadar temiz ve güvenilir ise çıktısı o kadar işe yarar oluyor. Yeni bir konuda bir düzine makale yazıp sosyal medyada, Wikipedia'da paylaşarak popüler yapay zekâ sistemlerini hack'lemek mümkün.²

Yapay Zekanın, spesifik olarak Üretken Yapay Zekanın, kısa vadede en çok tartışılacak etkisi kitlesel manipülasyon için "deep-fake" içeriklerin üretilmesindeki rolü olacak. Şu anda birçok devlet bunun yasal zeminde nasıl engellenebileceğine dair kafa patlatıyor.³ Bu tür içerikler ortaya çıktıktan kısa süre sonra belirlenebiliyor ancak, tepeden yuvarlanan bir kartopunun sebep olduğu çığ misali, çok kısa sürede geri döndürülemez ekonomik ve sosyal hasarlara sebep olma potansiyeline sahipler. Kısa vadede birçok ülkede yapay zekâ tarafından üretilen içeriklerde filigran kullanımının zorunlu hale getirilmesi öngörülebilir.⁴

Yapay zekâyı tehlikeli yapan şeylerden biri de bizim farkında olmadığımız rutinlerimizi belirleyebilmesi. Günlük hayatta İnternet'i daha fazla şey için kullandıkça yapay zekâ algoritmaları bizi kendimizi ifade ettiğimizden daha iyi tanır hale geliyorlar. Hangi olaya ne tepki vereceğimizi örneğin.

Yapay zekanın yakın gelecekte tıbbi konsültasyondan⁵ tutun da hukuki değerlendirmelere kadar farklı uygulamaları olacak.⁶ Yargı mevzuatını yapay zekâ ile işleyip ultra-objektif bir adalet dağıtım sistemine sahip olabiliriz. Ancak sağduyudan yoksun bir adalet arzuluyor muyuz?

Yargılamayı yapay zekaya bırakacak olursak vereceği kararlara önceki vakaların bir ortalaması olacaktır. Bunun adil olmasını bekleyemeyiz zira her davanın hükmünü etkileyecek sağduyu ile değerlendirilmesi gereken özel durumları olacaktır. Kendi kendini programlayıp, işlettiği algoritmayı güncelleyebilen bilgisayarlar icat edilmedikçe, özel durumlar verilecek hükümde etkili olamayacaktır. Sorunumuz da bu; halen kendi kendini programlayacak bilgisayarlar yapabilmekten çok uzağız. Burada çevresel koşullara göre çıktısını iyileştirebilen sistemler olduğu

¹ <https://techcrunch.com/2023/01/27/the-current-legal-cases-against-generative-ai-are-just-the-beginning/>

² <https://www.zdnet.com/article/hacking-ai-how-googles-ai-red-team-is-fighting-security-attacks/>

³ <https://www.nbcnews.com/politics/2024-election/war-game-deepfakes-disrupt-2024-election-rcna143038>

⁴ Generative AI and watermarking, European Parliament, [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2023/757583/EPRS_BRI\(2023\)757583_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2023/757583/EPRS_BRI(2023)757583_EN.pdf)

⁵ <https://www.ibm.com/topics/artificial-intelligence-medicine>

⁶ <https://www.economist.com/business/2023/06/06/generative-ai-could-radically-alter-the-practice-of-law>

itirazı gelebilir ancak burada tartıştığımız şey çalıştırılan algoritmanın yeniden tasarlanmasıdır, iyileştirilmesi değil.

Yapay zekâ ile ilgili daha güncel bir sorun üzerinde duralım. Örneğin yapay zekâ ile idare edilen bir araç için yolda karşılaştığı iki kişiden birine çarpması kaçınılmaz; biri üç yaşında bir çocuk, diğeri ise 30'larında bir yetişkin. Sizce çocuk mu yoksa yetişkin mi hedef olmalı? Çocuğun kurtarılması daha insani görünebilir, ancak yetişkininin topluma o anda katkısı daha fazla olması yapay zekanın çocuk yerine yetişkini seçmesine neden olabilir.⁷ Yapay zekâ acil bir durumda istatistiksel olarak kurtarılması en mümkün olan kişiyi seçecektir.

Önümüzdeki yıllarda uygulamaları yaygınlaştıkça yapay zekayı daha fazla tartışacağız. Birçok uygulaması yaşam kalitemizi artırırken, büyük olasılıkla önümüze çözülmesi gereken birçok ahlaki sorun da çıkacak. Bu yüzden yapay zekâ üzerinde çalışırken mutlaka toplumsal algıya olan etkisi, kişisel verilerin korunması ve telif hakları gibi hukuki ve ahlaki konuların da göz önünde bulundurulması gerekiyor.

⁷ <https://doi.org/10.3390/su15118916>